

ÇED Yönetmeliği'nin Türk Madencilğine Etkisi

H.T.Özkahraman, H. Ceylan

S.D.Ü.Maden Müh. Bölümü, İSPARTA

ÖZET: Bu çalışmada, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği hakkında kısa bilgi verilmiş, yönetmeliğin, madencilik sektöründeki uygulamaları araştırılarak sayısal veri olarak sunulmuştur. ÇED Yönetmeliği'ne göre madencinin yapması gereken işlemler dizisi tespit edilerek madencilik sektörünün bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bilgilere göre, ÇED Yönetmeliği'nin madencilik sektörü açısından bir değerlendirilmesi yapılarak sorunlar irdelenmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, ÇED Yönetmeliği'ne tabi sektörler arasında, bugüne kadar en çok başvurunun %37 oranı ile madencilik sektöründe yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ÇED Yönetmeliği'nden en çok etkilenen sektörün madencilik olduğu anlaşılmıştır. Özellikle arama ruhsatlı maden sahalarının ÇED Yönetmeliği'ne tabi olmasının ülkemizde gelişmekte olan madencilik sektörünü olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

ABSTRACT: In this study, a brief summary on Environmental Impact Assessment (EIA) legislation is given, together with numerical data on its application in mining sector. The full procedure that mining investors should obey is given in order to acknowledge mining sector and to give information, according to EIA legislation. The assessment of the problems are done in mining sector from the application of the EIA legislation from the given information and its discussed. As a result of this study, its found that the highest number of applications is submitted for mining sector until now, its percentage is being 37%. Its understood that mining sector is the most affected sector from EIA legislation. Particularly, treating prospecting permits on mining leases under EIA legislation, gave negative influence and set back, to the developing and immerging mining sector.

1.GİRİŞ

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği, maden işletme planlaması aşamasında, madencinin çevresel açıdan yürürlükteki mevzuat gereği yapması gereken yükümlülükleri belirleyen bir yönetmeliktir. Bu yönetmeliğe göre, madencilik faaliyetinin işletme aşamasında ve/veya saha terkedildikten sonra oluşturacağı çevresel etkiler önceden değerlendirilmektedir. Bu amaçla hazırlanan ÇED Raporu'nu maden işletme planlaması çalışmalarının bir parçası olarak görmek yanlış olmayacaktır. Zaten bu yönetmelik de planlama aşamasında yerine

getirilmesi gereken yasal ve teknik yükümlülükleri içermektedir.

Çevresel etki değerlendirmesinin amacı, öngörülen bir gelişmenin yol açabileceği olumsuz çevre ve

sağlık etkilerinin önceden tesbit edilip gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktır. Böyle bir değerlendirme, bir faaliyetin fiziksel, ekolojik ve sosyo-ekonomik etkilerinin kapsam ve şiddetlerinin uzman kişilerce ve bilimsel yöntemler kullanılarak belirlenmesi ve olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin ortaya konması gibi çeşitli bileşenlerden oluşur. (Uslu, 1994)

Bu çalışmada, ÇED Yönetmeliği hakkında kısa bilgi verilerek madencilik sektörü açısından bir değerlendirme yapılmıştır. ÇED Yönetmeliği'ne göre madencinin yapması gereken işlemler dizisi sunularak sektörün bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca sektör açısından ÇED Yönetmeliği'nin yarattığı sorunlar irdelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın hazırlanmasında, Çevre Kanunu, ÇED Yönetmeliği ve konu ile ilgili araştırma, inceleme yayınlarından yararlanılmıştır. Ayrıca ÇED uygulamaları ile ilgili sayısal veriler, Çevre

Bakanlığı'ndan elde edilerek istatistiki bilgi olarak sunulmuştur.

2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ (ÇED) YÖNETMELİĞİ

ÇED yönetmelikleri gelişmiş batı ülkelerinde yasa kapsamına seksenli yıllarda girmiştir. En erken ÇED Yönetmeliği ABD'nde çıkarılmış onu Almanya ve Fransa takip etmiştir. Çizilge 1.'de çeşitli ülkelerde ÇED Yönetmeliği'nin çıkış tarihleri verilmiştir. (Turkman, 1994)

Çizelge 1 .Çeşitli ülkelerde ÇED Yönetmeliği'nin çıkış tarihleri

Ulke	ÇED Yönetmeliğinin Çıkarıldığı Yıl
ABD	1970
Kanada	1973
Batı Almanya	1975
Fransa	1976
Lüksemburg	1978
Avrupa Top.Talimatı	1985
italya	1985
Portekiz	1987
İngiltere	1988
İspanya	1988
Flanders	1989
Polonya	1990
Yunanistan	1990
Çek Cumhuriyeti	1991
Belçika	1992
Türkiye	1993

Ülkemizde ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) Yönetmeliği 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10'uncu maddesine dayanılarak ilk olarak 7 Şubat 1993 tarihinde çıkarılmış, daha sonra çeşitli nedenlerle 23 Haziran 1997 tarihinde revize edilerek yeni bir yönetmelik oluşturulmuştur. Halen yürürlükte olan bu yönetmeliğin bazı maddelerinin iptali talebiyle açılan davalar sonucu Danıştay 6'ncı dairesi tarafından bazı kısımları için yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir (Çevre Bakanlığı'nın 03 Eylül 1998 tarih ve 1998/11 sayılı genelgesi)..

Bu yönetmeliğe göre her türlü madencilik faaliyeti ÇED Yönetmeliği kapsamına girmektedir. Maden işletmecisi arama ruhsatı aldığı andan itibaren, yönetmeliğin EK-I bölümünde bulunan faaliyetler için Çevre Bakanlığı'ndan "ÇED Olumlu" belgesi,

EK-H bölümündeki faaliyetler için ise II Mahalli Çevre Kurulundan "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı almadan faaliyetine başlayamamaktadır.

2.1 İlk Başvuru

Madenci, ilk olarak faaliyetin gerçekleşeceği ilin Valiliğine "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı almak istediğine dair bir dilekçeyle başvurur. Dilekçe ekinde, proje özeti, maden alanının mülkiyetine ilişkin belge, imar ve vaziyet planı ile madencilik faaliyeti hakkında kısa bilgi içeren belgeyi sunar. Valilik, bu dilekçe ve belgeleri, Çevre Bakanlığı'nın taşra teşkilatı olan çevre müdürlüklerine sevk eder. İşlemlerin sekreteryaya ve organizasyonu, çevre müdürlüklerinde, çevre müdürlüğü bulunmayan illerde ise sağlık müdürlüklerine bağlı olan çevre sağlığı şube müdürlüklerinde veya Valiliğin yetkili kılacağı bir başka birimde yürütülür.

Çevre Müdürlüğü madencinin başvurusu üzerine, ilgili kurumlara birlikte yer tetkiki yaparak söz konusu yerde bahsekonu madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesinde mevzuat açısından bir sakınca olup olmadığını araştırır ve otuz iş günü içinde karar vererek madenciye yazılı olarak bildirir. Ayrıca faaliyetin ÇED Yönetmeliği'nin ekinde yer alan faaliyetlerden hangisine girdiğini tespit eder. Aşağıda ÇED Yönetmeliği'nin ekinde yer alan madencilik faaliyetleri görülmektedir (Çevre Bakanlığı, 1997)

EK-I'de Yer Alan Madencilik Faaliyetleri:

3213 Sayılı Maden Kanunu'na göre alınmış olan ruhsatlardan;

- Enerji madenlerinin tamamı,
- Metal madenlerinin tamamı,
- Endüstriyel hammaddelerden, bor bileşikleri, barit, diatomit, kükürt, flüorit, zeolit, kalsedon, fosfat, stronsiyum, feldspat, trona ve nadir toprak elementlerinin tamamı,
- Her türlü cevher zenginleştirme tesisleri.

EK-H'de Yer Alan Madencilik Faaliyetleri:

- 3213 Sayılı Maden Kanunu'na göre alınmış arama ruhsatlı madenlerin tamamı,
- EK-I'de yer almayan madencilik faaliyetlerin tamamı,
- Taşocakları Nizamnamesi'ne göre çalıştırılan ocaklar,
- Tuz Kanunu'na göre çalıştırılan ocaklar,
- Her türlü cevher hazırlama tesisleri.

EK-I'de yer alan madencilik faaliyetleri için "ÇED Olumlu" yada "ÇED Olumsuz" karar alınması gerekmektedir. Bu karar Çevre Bakanlığı'ndan alınır. EK-II'de yer alan madencilik faaliyetleri için ise "Çevresel Etkileri Önemlidir" yada "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınmalıdır. Bu karar da illerdeki Mahalli Çevre Kurulları'ndan alınır.

2.1.1 EK-I'de Yer Alan Madencilik Faaliyetlerinde Yapılması Gereken İşlemler

2.1.1.1 Başvuru

Madenci, ilk başvuru aşamasından sonra Valilikten alınan mevzuat açısından sakınca olmadığına dair karar ve faaliyetle ilgili belgeleriyle Çevre Bakanlığı'na bir dilekçeyle başvurur. Bu aşamadan sonra "ÇED Olumlu" kararı alabilmek için işlemler Çevre Bakanlığı'nca yürütülür. Bakanlık bu başvuruyu değerlendirerek madenciyeye ÇED Raporu hazırlaması için ÇED Raporu Formatı'nı verir.

2.1.2 ÇED Raporunun Hazırlanması:

Madenci, Bakanlıktan aldığı ÇED Raporu Formatı'na göre ÇED Raporunu hazırlar veya hazırlatır. Hazırlanan bu rapor Çevre Bakanlığı'na sunulur. Bakanlık en geç yedi iş günü içinde raporu formata uygunluk yönünden inceler. Formata uygun olmayan rapor madenciyeye iade edilir ve başvurusu geçersiz sayılır. Formata uygun hazırlanmışsa Çevre Bakanlığı bir İnceleme Değerlendirme Komisyonu oluşturarak raporu değerlendirmeye alır. En geç altmış iş günü içinde komisyon değerlendirmesini tamamlayarak madenciyeye sonucu bildirir. Komisyon, raporda bazı düzeltmeler isteyebilir. Komisyon faaliyetin planlandığı yerde topluca incelemelerde bulunur. Faaliyet sahibinden araç-gereç temin etmesini, deney ve ölçümler yaptırmasını isteyebilir. Bu işlemlerdeki her türlü harcama madenci tarafından karşılanır.

2.1.3 ÇED Surecine Halkın Katılımı:

ÇED Yönetmeliği'ne göre, rapor hazırlandıktan sonra, madenci tarafından madencilik faaliyetinin gerçekleşeceği yöreye en yakın yerleşim birimlerinden bunnde bir toplantı düzenlenir. Bu toplantının amacı, madencilik faaliyeti hakkında halkı bilgilendirmek, faaliyetten etkilenmesi muhtemel yöre halkının görüş, düşünce ve faaliyetine bakış açısını, faaliyet başlamadan önce öğrenmek ve bu görüşler doğrultusunda işletme aşamasında oluşabilecek muhtemel sorunları önceden çözmektir.

Bu toplantının tarihi madenci ile Çevre Bakanlığı tarafından belirlenir. Toplantının yeri ise madenci ve Valilikçe belirlenerek Çevre Bakanlığı'na bildirilir. Madenci, toplantının yeri, günü ve saatini, faaliyet gösterilecek yörede yayınlanan bir mahalli gazetede ve Türkiye genelinde yayınlanan tirajı «n yüksek ilk beş gazeteden birinde, toplantı tarihinden en az üç gün önce bir kez yayınlatarak kamuoyuna duyurur. Ayrıca ilgili Valilikçe gerekli görülen mahallerde en az beş iş günü süreyle askıda ilan edilir.

2.1.1.4 Karar Aşaması:

Halkın katılımı toplantısından sonra madenci, komisyonca kabul edilen ÇED Raporu ve eklerini noter tasdikli imza sirküleri ile birlikte otuz iş günü içinde bakanlığa sunar. Bakanlık on iş günü içinde "ÇED Olumlu" yada "ÇED Olumsuz" kararını verir. Böylelikle madenci için ÇED süreci sona ermiş olur. Madenci, dört yıl içinde faaliyetine başlamazsa "ÇED Olumlu" kararı geçersiz sayılır.

2.1.2 EK-II'de Yer Alan Madencilik Faaliyetlerinde Yapılması Gereken İşlemler:

ÇED Yönetmeliği'nin bu bölümündeki madencilik faaliyetleri için başvuru mercii Çevre Bakanlığı'nın taşra teşkilatlarıdır. Madencinin ilk başvuru aşamasından sonraki EK-I'deki süreci bu kez Valilik nezdinde yürütmesi gerekmektedir.

EK-II'deki faaliyetler için Valilikten ÇED" Ön Araştırma Raporu Formatı alınarak bu rapor madenci tarafından hazırlanır veya hazırlatılır. Hazırlanan bu rapor ekleriyle birlikte noterden taahhütname ve imza sirküleri alınarak Valiliğe sunulur. Valilik beş iş günü içinde raporu inceleyerek formata uygunluğunu değerlendirir. Uygun değil ise raporu madenciyeye iade eder ve başvurusu geçersiz sayılır. Uygun ise Çevre Müdürlüğü başkanlığında ilgili bakanlıkların taşra teşkilatları temsilcileri, yerel yönetim temsilcisi, varsa üniversiteden bir temsilci, ildeki Sanayi ve Ticaret Odası'ndan bir temsilci, faaliyet sahibi ve/veya temsilcisinden oluşan bir Ön inceleme Değerlendirme Komisyonu oluşturulur. Bu

•komisyon kırk iş günü içinde raporu inceler. Komisyon faaliyet konusu ile ilgili olarak madenciden araç-gereç temin etmesini, deney ve ölçümleri yaptırmasını isteyebilir. Bu işlemlerdeki harcamalar yönetmeliğe göre madenci tarafından karşılanır.

Raporun incelenmesi aşamasında madenci, halkın katılımı toplantısının yer ve zamanını Valilikle birlikte belirleyerek sadece mahalli bazda yayın yapan bir gazetede bir gün yayımlanarak halka duyurur. Toplantı, Valilikçe gerekli görülen yerlerde en az beş iş günü süreyle askıda ilan edilir

Halkın katılımı toplantısından sonra, komisyonca ÇED Ön Araştırma Raporu'na ilişkin gerekçeli rapor hazırlanır ve Mahalli Çevre Kurulu'na sunulur. Valilik, Mahalli Çevre Kurulu'nun ilk toplantısında komisyonun hazırladığı gerekçeli raporu da göz önüne alarak "Çevresel Etkileri Önemlidir" veya "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararını verir. Bu karar, beş iş günü süre ile askıda ilan edilir. Valilik beş iş günü içinde madenciye kararı yazılı olarak bildirir. Böylece madenci için ÇED süreci sona ermiş olur. "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararının geçerlilik süresi üç yıldır.

3. ÜLKEMİZDEKİ ÇED YÖNETMELİĞİ UYGULAMALARI

ÇED Yönetmeliği'ne göre, çevreyi etkileyebilecek tüm faaliyetler Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırmasına tabidir. Yönetmeliğin EK-I bölümünde Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak faaliyetler listesi 38 ana başlıkta, EK-II bölümünde ise Çevresel Etki Değerlendirmesi Ön Araştırması uygulanacak faaliyetler listesi 18 ana başlıkta belirtilmiştir.

ÇED Yönetmeliği'nin ülkemizde yürürlüğe girdiği tarihinden günümüze kadar başvuru yapan girişimcilerin sektöre göre sayı ve oranları Çizelge 2'de sunulmuştur.(Çevre Bakanlığı, 1999)

Çizelge 2. ÇED başvurularının sektöre göre dağılımı

Sektör	Başvuru Sayısı (adet)	Oranı(%)
Madencilik	175	37
Endüstri	69	14
Atık-Kimya	61	13
Turizm	54	11
Enerji	52	11
Ulaşım-Kıyı	43	9
Tarım-Gıda	23	5
TOPLAM	477	100

Çizelgeden anlaşılacağı üzere, Çevre Bakanlığı'na bugüne kadar toplam 477 adet ÇED başvurusu

yapılmış olup, bu başvurular arasında %37 oranı ile madencilik sektörü birinci sırada yer almaktadır. Bu başvuruların madencilik sektörü içindeki dağılımı ise Çizelge 3'deki gibidir.(Çevre Bakanlığı 1999)

Çizelge 3. ÇED başvurularının madencilik sektörü içindeki dağılımı

Sektör İçi Bölüm	Sayısı (adet)	Oram(%)
Endüstriyel Hammaddeler	91	52
Kum ve Taş Ocakları	68	38
Metalik Madenler	8	5
Enerji Madenleri	8	5
TOPLAM	175	100

Bu çizelgeden de anlaşılacağı üzere, ÇED Yönetmeliği yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar madencilik sektörü içerisinde en çok başvuru yapılan bölüm, %52 ile endüstriyel hammaddelerdir.

Ayrıca, endüstriyel hammaddeler arasında ise %40 ile mermer ocağı başvuruları ilk sırada yer almaktadır. (Çevre Bakanlığı, 1999)

Tüm bu verilerden anlaşılacağı üzere, ülkemizde ÇED Yönetmeliği'nin uygulanmaya başladığından bugüne, son altı yılda madencilik faaliyetlerinin %52 oranı ile endüstriyel hammaddeler konusunda yoğunlaştığı görülmektedir. Metalik madenlerin ve kömür gibi enerji madenlerinin ise madencilik faaliyetleri arasında çok az bir orana sahip olduğu anlaşılmaktadır.

4. MADENCİLİK SEKTÖRÜ AÇISINDAN ÇED YÖNETMELİĞİNE BAKIŞ

Yürürlükteki ÇED Yönetmeliği, çevreyi korumak amacıyla daha işin başında tedbir alınması, işletme aşamasında oluşabilecek sorunların önceden giderilmesi açısından iyi bir mevzuat olarak değerlendirilmektedir.

Madencilik sektörü açısından bakıldığında, özellikle her türlü arama ruhsatlı sahaların bu yönetmeliğe tabi olması sektörü olumsuz etkilemektedir. Arama aşamasından sonra ekonomik olmaması nedeniyle terk edilmesi gereken maden sahaları için "ÇED Olumlu" yada "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınmış olmasını hem zaman açısından hem de ekonomik açıdan kayıp olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Çoğunlukla özel şirketlere hazırlanan ÇED Raporu, maliyet açısından bir gider oluşturacağı gibi zaman açısından da göz ardı edilemeyecek bir

kayıp oluşturmaktadır.

Bir ÇED çalışmasındaki harcamalar için yapılmış olan istatistikler, ÇED giderlerinin ABD'nde 100 milyon dolar ve daha yüksek yatırım bedeli olan büyük projelerde onbinde 8 mertebesi ile, 2 milyon dolarlık küçük projelerde % 5 mertebesi arasında değiştiğini göstermektedir. (Uslu, 1994) Görüldüğü gibi yatırım bedeli yüksek olan büyük projelerde ÇED maliyeti düşük, yatırım bedeli küçük olan projelerde ise göreceli olarak daha yüksektir, ülkemizdeki madencilik yatırımlarının da maalesef yatırım bedeli yüksek büyük projeler olmaması nedeniyle ÇED maliyetinin toplam yatırım bedeli içinde yüksek bir pay oluşturacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

ÇED çalışması için geçen zaman, madencilik faaliyetinin türüne göre farklılık göstermektedir. EK-I'de yer alan madencilik faaliyetleri için Çevre Bakanlığında "ÇED Olumlu" kararı alınması süreci zaman açısından aşağıdaki çizelgede incelenmiştir. Bu çizelgenin hazırlanmasında ÇED Yönetmeliği (Çevre Bakanlığı,1997) esas alınmıştır.

Çizelge 4. "ÇED Olumlu" kararı alınma süreci

Süreç	Zaman
İlk Başvuru	30 iş günü
ÇED Raporu'nun Hazırlanması	30 iş günü
Bakanlığın Kararı	7 iş günü
Komisyon Değer ve Halkın Katılımı	60 iş günü
ÇED Raporu'nun Bakanlığa Sunumu	30 iş günü
Bakanlığın Karar Bildirimi	10 iş günü
TOPLAM :	167 iş günü

EK-II'de yer alan madencilik faaliyetleri için illerdeki Mahalli Çevre Kurulları'ndan alınan "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınması süreci, zaman açısından aşağıdaki çizelgede incelenmiştir (Çevre Bakanlığı, 1997)

Çizelge 5 "Çevresel Etkileri Önemsizdir" kararı alınma süreci

Süreç	Zaman
İlk Başvuru	30 iş günü
Rapor Hazırlanması	30 iş günü
Raporun incelenmesi	5 iş günü
Komisyon Değer, ve Halkın Katılımı	40 iş günü
Kararın Bildirilmesi	5 iş günü
TOPLAM :	110 iş günü

Bazı durumlarda yazışmaların uzaması ve benzeri nedenlerle, Çizelge 4-5' deki süreçler daha uzun sürebilmektedir. Valiliklerin veya Çevre Bakanlığının bu süreleri uzatmaya yetkisi vardır Çizelgelerde verilen süreler ÇED Yönetmeliği'ne göre çıkarılmış teorik sürelerdir. Bazı başvurularda ise ÇED süreci nadir de olsa daha kısa bir surede sonuçlanabilmektedir.

Çizelgelerin incelenmesi sonucu görüleceği gibi EK-I'deki madencilik faaliyetleri için ÇED süreci 167 iş günü sürmekte bu da yaklaşık 8 ay gibi bir süreye tekabül etmektedir. EK-II'deki madencilik faaliyetleri için ise 110 iş günü sürmekte bu da yaklaşık 5 aya tekabül etmektedir. Özellikle iklim koşullarından çalışma zorluğu çeken, bu nedenle ancak ilkbahar-yaz aylarında çalışma yapabilen bir sektör için ÇED sürecinin beklenmesi sezonun kapanmasına, dolayısıyla bir yılın kaybına neden olabilmektedir.

Bu nedenle, özellikle arama ruhsatlı sahalar için ÇED belgesi alma zorunluluğu konusunda Çevre Bakanlığın'a madencilik sektör temsilcilerinin bazı girişimlerde bulunduğu ve Bakanlığın da bu girişimleri değerlendirdiği bilinmektedir. Çevre Bakanlığının yapacağı yönetmeliği revize çalışmalarının sonuçlan madencilik sektörüne ilgi ile beklenmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonucunda, Çevre Bakanlığının verilerine göre, ÇED Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar ilgili sektörler arasında ÇED uygulamalarına en çok tabi tutulan sektörün %37 ile madencilik olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu yönetmelikten en çok etkilenen sektör de madencilik olmuştur.

Ülkemizde yeni madencilik faaliyetlerinin tamamına yakınının özel girişimciler tarafından yapıldığı bilinen bir gerçektir. İlk yatırım maliyetinin yüksek olması, amortisman giderlerinin fazlalığı nedeniyle yatırımcıların tercih etmediği bir sektör olmasına ilave olarak birçok bürokratik engeller de mevcuttur. ÇED Yönetmeliği'ni de bu engellerden biri olarak görmek madencilik açısından yanlış olmayacaktır. Ülke kaynaklarının değerlendirilip ekonomiye katkı sağlanması gerçeği göz ardı edilmeksizin üretimi artırıcı önlemlerin alınması, her sektörde olduğu gibi madencilikte de şarttır. Bu konuda, teşvik edici yaklaşımların uygulanması gereklidir. Özellikle ÇED

Yönetmeliği'nin revize çalışmalarında, yatırımcılar üzerindeki caydırıcı etkisi göz önünde bulundurulmalıdır

ÇED komisyonlarında değişik meslek guruplarından üyeler bulunmaktadır. Ancak özellikle ÖN ÇED olarak tabir edilen ve Ek-IF deki faaliyetler için illerde kurulan komisyonlarda genellikle bir maden mühendisi bulunmadığı bilinmektedir. Bu nedenle faaliyetin değerlendirilmesinde teknik bilgisizlikten kaynaklanan sorunlar, gecikmeler doğabilmektedir. Bunun önlenmesi için Çevre Bakanlığı'na taşra teşkilatlarında mutlaka bir maden mühendisi istihdam etmesi gereklidir. Böylelikle %37 ile en çok başvurunun olduğu madencilik sektörünün başvurularının değerlendirilmesi daha adil ve sağlıklı olacaktır.

ÇED Yönetmeliği'ndeki halkın katılımı sürecinde faaliyetin değerlendirilmesinin bilimsel ve teknik düzeyde yapılması şarttır. Aksi takdirde bazı çıkar çevrelerinin, halkı yanlış ve tek yönlü bilgilendirmesi sonucu yatırımcıyı caydırıcı olumsuz sonuçlar çıkabilmektedir. Bunu önlemek amacıyla halkın katılımı toplantılarına üniversitelerden konunun uzmanı bir veya birkaç öğretim üyesi veya mesleğinde uzmanlaşmış, bilirkişilik yapabilecek bir maden mühendisinin katılımı sağlanarak halkın doğru bilgilendirilmesi uygulamaya geçirilebilir.

Madencilik sektöründe faaliyet gösteren işletmelere ÇED Yönetmeliği'nin bazı yükümlülükler getirdiği görülmektedir. Sektörün zorlukları nedeniyle gelişmemesine bir de ÇED Yönetmeliği'nin bazı yükümlülükleri eklendiğinde madencilik yatırımlarının etkileneceği bir gerçektir. Özellikle yönetmeliğin arama sürecinde devreye girmesi ve uzun süre alması öne çıkan sorunlar olarak görülmektedir. Bu konuda sektör açısından olumlu değişimlerin mutlaka yapılması gerekmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Ahmad, Y.L. and Sammy, G.K. 1985. *Guidelines to Environmental Impact Assessment in Developing Countries*, Hodderand Stoughton, London.
- Canter , L.W. 1977. *Environmental Impact Assessment*, McGraw-Hill, New York.
- Çevre Bakanlığı, 1997, *Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği*, Resmi Gazete, Haziran 1997, Sayı 23028, Ankara.
- Çevre Bakanlığı, ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü Çevre Envanteri Dairesi, 1997, *Türkiye Çevre*

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Uzmanları. 1998. *ÇED Raporu Genel Gereğesi, Tii\dye'de Mermer Yapı ve Dekorasyon Dergisi*, Sayı 58, Mermerciler Derneği Yayını, İstanbul.
- Tombul M., Güngör N. 1997. *Mevzuatın Endüstriyel Hammaddelere Etkileri*, 2.Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumu, İzmir.
- Turkman A. 1994. ÇED Eğitimi, *Çeşitli Ülkelerde ÇED Yönetmeliğinin Çıkış Tarihleri*, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, 252 s., Önder Matbaası, Ankara.
- Uslu, O. 1994. *ÇEDEğitimi, Çevre Kavramına Genel Bakış*, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, 252 s., Önder Matbaası, Ankara.